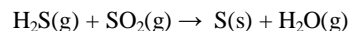
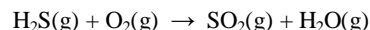

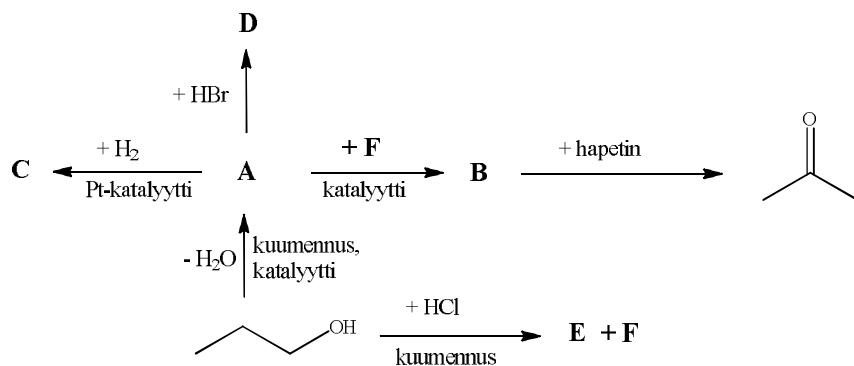
- Alkuaine A muodostaa emäksisen oksidin A_2O . Se on ryhmänsä elektronegatiivisin metalli. Mikä alkuaine on kyseessä?
  - Alkuaine on epämetalli. Sillä on useita kaasumaisia oksideja, joista yhtä käytetään anestesiassa ja kivunlievityksessä. Mikä alkuaine on kyseessä?
  - Kahden alkuaineen elektronirakenteet ovat: $[Ar]4s^2$ ja $[Kr]5s^24d^{10}5p^2$. Kirjoita alkuaineiden nimet tai kemialliset merkit.
  - Valitse alkuaineille Cl, K, Na, Si ensimmäisen ionisaatioenergian arvo seuraavista vaihtoehdoista: 418, 494, 780 ja 1260 kJ/mol. Perustele lyhyesti vastauksesi.
  - Mikä on rikin (S) stabiileimman ionin varaus ja mikä on titaanin (Ti) stabiilein hapetusluku yhdisteissä? Perustele vastauksesi elektronirakenteiden perusteella.
  - Millaisilla sidoksilla alkuaineet ovat sitoutuneet toisiinsa seuraavissa yhdisteissä: $SrCl_2$ ja ClO_2 ? Perustele lyhyesti vastauksesi.
- Sastamalassa valtatiellä numero 12 kaatui 11.1.2014 kemikaalirekka, josta valui maahan 20 000 kg 93 massaprosenttista rikkihappoa. Kirjoita reaktioyhtälö, kun rikkihappo neutraloidaan kalsiumkarbonaatilla $CaCO_3$. Kuinka paljon (kg) kalsiumkarbonaattia tarvitaan rikkihapon täydelliseen neutralointiin?
  - Rikkihappoa valmistetaan alkuainerikistä, jota taas voidaan valmistaa rikkivedystä (divety-sulfidi) kaksivaiheisella Clausin prosessilla. Ensimmäisessä vaiheessa rikkivety hapetetaan rikkidioksidiksi, joka reagoi toisessa vaiheessa rikkivedyn kanssa, jolloin syntyy rikkiä. Reaktioyhtälöt ilman kertoimia ovat:

Tasapainota reaktioyhtälöt.

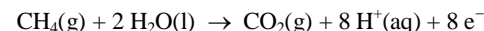
Kuinka suuri tilavuus happea tarvitaan, kun valmistetaan 4,00 kg rikkiä? Lämpötila on 25 °C ja paine 101,325 kPa.

- Kirjoita yhdisteiden A – F rakennekaavat.

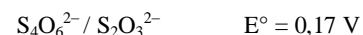
- 1-butanolin, dietyylieetterin ja 1,3-propanidiolin moolimassat ovat lähes samat. Niiden kiehumispisteet, järjestettynä pienimmästä suurimpaan, ovat: 35 °C, 117 °C ja 214 °C. Mikä on kunkin yhdisteen kiehumispiste? Perustele lyhyesti vastauksesi.

- Metaania käyttävän polttokennon anodireaktio on seuraava:

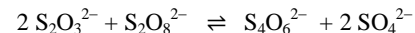
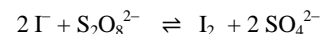
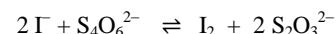
Sähköauto, jonka voimanlähteenä on tämä polttokenno, toimii 10,0 tuntia käyttäen 350 A virtaa. Kuinka suuri tilavuus metaania tarvitaan? Metaani tankataan nestemäisenä, jolloin sen tiheys on 0,415 g/cm³.

- Seuraavien hapetus-pelkistysparien normaalipotentialit perustilassa ovat:

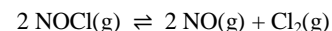

Järjestä annettujen hapetus-pelkistysparien hapettimet järjestykseen vahvimmasta heikoimpaan ja pelkistimet järjestykseen vahvimmasta heikoimpaan. Perustele vastauksesi.

- Mikä on seuraavien reaktioiden todennäköisin suunta perustilassa? Perustele vastauksesi.

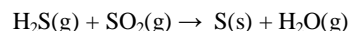
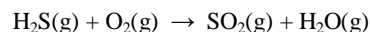
- 163,6 g NOCl:a suljettiin tyhjään astiaan, jonka tilavuus oli 1,50 dm³. Astia kuumennettiin lämpötilaan 400 °C. Tasapainon asetuttua havaittiin, että 28,0 mol-% NOCl:sta oli hajonnut seuraavan reaktioyhtälön mukaisesti:

- Mikä on tasapainovakion K_c arvo lämpötilassa 400 °C?
  - Kumpaan suuntaan tasapainoasema siirtyy, jos reaktioastian tilavuutta suurennetaan lämpötilan pysyessä vakiona? Perustele vastauksesi.
- Kloridi- ja kromaatti-ionit muodostavat kumpikin veteen niukkaliukoisen hopeayhdisteen. Hopeakloridi $AgCl$ on valkoista ja hopeakromaatti Ag_2CrO_4 on punaruskeaa. Litraan liuosta, joka sisältää 0,0200 mol Cl^- -ioneja ja 0,00500 mol CrO_4^{2-} -ioneja, lisätään vähitellen pieniä eriä väkevää hopeanitraattiliuosta. Hopeanitraattia lisättäessä liuostilavuuden voidaan katsoa pysyvän muuttumattomana.
    - Kumpi ioni saostuu ensin hopeayhdisteenä? Perustele vastauksesi.
    - Mikä on ensin saostuneen ionin konsentraatio liuoksessa, kun toinen ioni alkaa juuri saostua?
    - Voidaanko ionit erottaa toisistaan kvantitatiivisesti? Ionien kvantitatiivinen erottaminen saostamalla edellyttää, että 99,9 % ensin saostuvasta ionista saostuu ennen kuin toinen ioni alkaa saostua.

Liukoisuustulot: $K_s(AgCl) = 1,80 \cdot 10^{-10} \text{ (mol/dm}^3)^2$, $K_s(Ag_2CrO_4) = 1,31 \cdot 10^{-12} \text{ (mol/dm}^3)^3$.

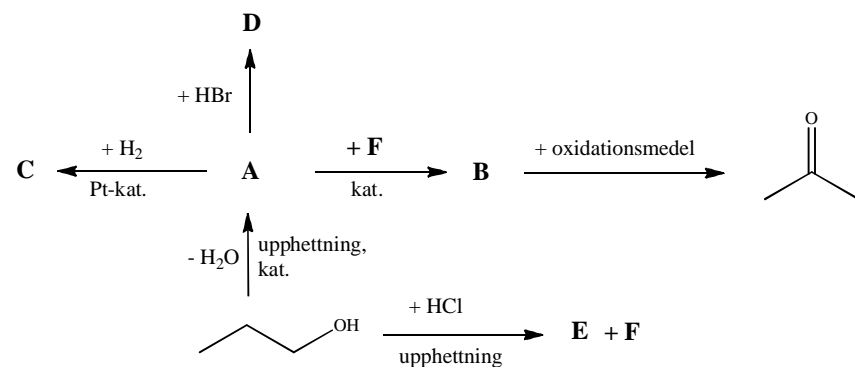
- Grundämne A bildar en basisk oxid A_2O . Det är gruppens mest elektronegativa metall. Vilket grundämne är det fråga om?
  - Grundämnet är en icke-metall. Det har flera gasformiga oxider, av vilka en används för anestesi och smärtlindring. Vilket grundämne är det fråga om?
  - Två grundämnena har följande elektronkonfigurationer: $[Ar]4s^2$ och $[Kr]5s^24d^{10}5p^2$. Ange namn eller kemiskt tecken för dessa grundämnena.
  - Välj värdet för den första joniseringsenergin för grundämnena Cl, K, Na, Si bland följande alternativ: 418, 494, 780 ja 1260 kJ/mol. Motivera kort ditt svar.
  - Vilken är laddningen för svavels (S) stabilaste jon och vilket är det stabilaste oxidationstalet för titan (Ti) i föreningar? Motivera ditt svar utgående från elektronkonfigurationerna.
  - Med hurdana bindningar är grundämnena i följande föreningar förbundna med varandra: $SrCl_2$ och ClO_2 ? Motivera kort ditt svar.
- En långtradarare som transporterade kemikalier välte på riksväg nummer 12 i Sastamala 11.1.2014, varvid 20 000 kg 93 massprocentig svavelsyra rann ut på marken. Skriv reaktionsformel för neutralisering av svavelsyra med kalciumkarbonat $CaCO_3$. Hur mycket (kg) kalciumkarbonat behövs för fullständig neutralisering av svavelsyran?
  - Svavelsyra framställs ur elementärt svavel, som i sin tur kan framställas ur svavelväte (divätesulfid) genom Claus process i två steg. I det första steget oxideras svavelväte till svaveldioxid, som i det andra steget reagerar med svavelväte, varvid svavel bildas. Reaktionsformlerna utan koefficienter är:

Balansera reaktionsformlerna.

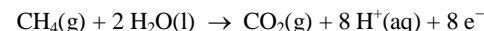
Hur stor volym syre behövs för att framställa 4,00 kg svavel? Temperaturen är 25 °C och trycket 101,325 kPa.

- Skriv strukturformler för föreningarna **A – F**.

- Molmassorna för 1-butanol, dietyleter och 1,3-propanediol är nästan lika. Föreningarnas kokpunkter, ordnade från lägsta till högsta, är: 35 °C, 117 °C och 214 °C. Vilken kokpunkt hör ihop med vilken förening? Motivera kort ditt svar.

- Anodreaktionen för en bränslecell som använder metan är följande:

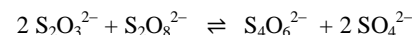
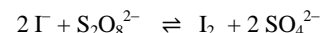
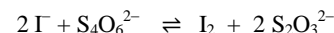
En elbil, som har denna bränslecell som kraftkälla, fungerar 10,0 timmar då strömmen är 350 A. Hur stor volym metan behövs? Tankningen sker med flytande metan, vars densitet är 0,415 g/cm³.

- Man känner normalpotentialerna vid standardförhållanden för följande redoxpar:

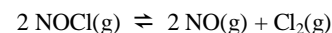

Rangordna de givna redoxparens oxidationsmedel från starkaste till svagaste och reduktionsmedel från starkaste till svagaste. Motivera ditt svar.

- Vilken är den sannolikaste riktningen för följande reaktioner vid standardförhållanden? Motivera ditt svar.

- 163,6 g NOCl inneslöts i ett tomt kärl, vars volym var 1,50 dm³. Kärlet upphettades till temperaturen 400 °C. Då jämvikt inställt sig upptäckte man, att 28,0 mol-% NOCl hade sönderfallit enligt följande reaktionsformel:

- Vilket värde har jämviktskonstanten K_c vid temperaturen 400 °C?
  - I vilkendera riktningen förskjuts jämviktsläget, om reaktionskärlets volym ökas medan temperaturen hålls konstant? Motivera ditt svar.
- Både klorid- och kromatjoner bildar en svåröslig silverförening i vatten. Silverklorid $AgCl$ är vit och silverkromat Ag_2CrO_4 är rödbrun. Till en liter lösning, som innehåller 0,0200 mol Cl^- -joner och 0,00500 mol CrO_4^{2-} -joner, sätts koncentrerad silvernitratlösning gradvis, en liten mängd i taget. Då silvernitratet tillsätts kan lösningens volym anses förbli oförändrad.
    - Vilkendera jonen faller ut först som silverförening? Motivera ditt svar.
    - Vilken är den först utfällda jonens koncentration i lösningen, när den andra jonen precis börjar falla ut?
    - Kan man separera jonerna från varandra kvantitativt? Kvantitativ separering av joner genom utfällning förutsätter, att 99,9 % av den ena jonen faller ut innan den andra jonen börjar falla ut. Löslighetsprodukterna: $K_s(AgCl) = 1,80 \cdot 10^{-10} \text{ (mol/dm}^3)^2$, $K_s(Ag_2CrO_4) = 1,31 \cdot 10^{-12} \text{ (mol/dm}^3)^3$.

Vakiot/ konstanter: $R = 8,31451 \text{ J mol}^{-1} \text{ K}^{-1} = 0,0831451 \text{ bar dm}^3 \text{ mol}^{-1} \text{ K}^{-1}$ (1 J = 1 Nm = 1 Pa m³, 1 bar = 10⁵ Pa)

$F = 96\,485 \text{ A s mol}^{-1}$

0 °C = 273,15 K

Jaksollinen järjestelmä / Det periodiska systemet

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1	1 H 1,008																	2 He 4,003
2	3 Li 6,941	4 Be 9,012											5 B 10,81	6 C 12,01	7 N 14,01	8 O 16,00	9 F 19,00	10 Ne 20,18
3	11 Na 22,99	12 Mg 24,31											13 Al 26,98	14 Si 28,09	15 P 30,97	16 S 32,07	17 Cl 35,45	18 Ar 39,95
4	19 K 39,10	20 Ca 40,08	21 Sc 44,96	22 Ti 47,87	23 V 50,94	24 Cr 52,00	25 Mn 54,94	26 Fe 55,85	27 Co 58,93	28 Ni 58,69	29 Cu 63,55	30 Zn 65,38	31 Ga 69,72	32 Ge 72,63	33 As 74,92	34 Se 78,96	35 Br 79,90	36 Kr 83,80
5	37 Rb 85,47	38 Sr 87,62	39 Y 88,91	40 Zr 91,22	41 Nb 92,91	42 Mo 95,94	43 Tc (98)	44 Ru 101,07	45 Rh 102,91	46 Pd 106,42	47 Ag 107,87	48 Cd 112,41	49 In 114,82	50 Sn 118,71	51 Sb 121,76	52 Te 127,60	53 I 126,90	54 Xe 131,29
6	55 Cs 132,91	56 Ba 137,33	57-71	72 Hf 178,49	73 Ta 180,95	74 W 183,84	75 Re 186,21	76 Os 190,23	77 Ir 192,22	78 Pt 195,08	79 Au 196,97	80 Hg 200,59	81 Tl 204,38	82 Pb 207,2	83 Bi 208,98	84 Po (209)	85 At (210)	86 Rn (222)
7	87 Fr (223)	86 Ra (226)	89-103	104 Rf (261)	105 Db (262)	106 Sg (266)	107 Bh (264)	108 Hs (277)	109 Mt (268)	110 Ds (281)	111 Rg (272)	112 Cn (285)	113 Uut	114 Fl (289)	115 Uup	116 Lv (293)	117 Uus	118 Uuo

järjestysluku
kemiallinen merkki
atomimassa

1
H
1,008

atomnummer
kemiskt tecken
atommassa

Lantanoidit/ lantanoider	57 La 138,91	58 Ce 140,12	59 Pr 140,91	60 Nd 144,24	61 Pm (145)	62 Sm 150,36	63 Eu 151,96	64 Gd 157,25	65 Tb 158,93	66 Dy 162,50	67 Ho 164,93	68 Er 167,26	69 Tm 168,93	70 Yb 173,05	71 Lu 174,97
Aktinoidit/ aktinoider	89 Ac (227)	90 Th 232,04	91 Pa 231,04	92 U 238,03	93 Np (237)	94 Pu (244)	95 Am (243)	96 Cm (247)	97 Bk (247)	98 Cf (251)	99 Es (252)	100 Fm (257)	101 Md (258)	102 No (259)	103 Lr (262)

Vakiot/ konstanter: $R = 8,31451 \text{ J mol}^{-1} \text{ K}^{-1} = 0,0831451 \text{ bar dm}^3 \text{ mol}^{-1} \text{ K}^{-1}$ (1 J = 1 Nm = 1 Pa m³, 1 bar = 10⁵ Pa)

$F = 96\,485 \text{ A s mol}^{-1}$

0 °C = 273,15 K

Jaksollinen järjestelmä / Det periodiska systemet

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1	1 H 1,008																	2 He 4,003
2	3 Li 6,941	4 Be 9,012											5 B 10,81	6 C 12,01	7 N 14,01	8 O 16,00	9 F 19,00	10 Ne 20,18
3	11 Na 22,99	12 Mg 24,31											13 Al 26,98	14 Si 28,09	15 P 30,97	16 S 32,07	17 Cl 35,45	18 Ar 39,95
4	19 K 39,10	20 Ca 40,08	21 Sc 44,96	22 Ti 47,87	23 V 50,94	24 Cr 52,00	25 Mn 54,94	26 Fe 55,85	27 Co 58,93	28 Ni 58,69	29 Cu 63,55	30 Zn 65,38	31 Ga 69,72	32 Ge 72,63	33 As 74,92	34 Se 78,96	35 Br 79,90	36 Kr 83,80
5	37 Rb 85,47	38 Sr 87,62	39 Y 88,91	40 Zr 91,22	41 Nb 92,91	42 Mo 95,94	43 Tc (98)	44 Ru 101,07	45 Rh 102,91	46 Pd 106,42	47 Ag 107,87	48 Cd 112,41	49 In 114,82	50 Sn 118,71	51 Sb 121,76	52 Te 127,60	53 I 126,90	54 Xe 131,29
6	55 Cs 132,91	56 Ba 137,33	57-71	72 Hf 178,49	73 Ta 180,95	74 W 183,84	75 Re 186,21	76 Os 190,23	77 Ir 192,22	78 Pt 195,08	79 Au 196,97	80 Hg 200,59	81 Tl 204,38	82 Pb 207,2	83 Bi 208,98	84 Po (209)	85 At (210)	86 Rn (222)
7	87 Fr (223)	86 Ra (226)	89-103	104 Rf (261)	105 Db (262)	106 Sg (266)	107 Bh (264)	108 Hs (277)	109 Mt (268)	110 Ds (281)	111 Rg (272)	112 Cn (285)	113 Uut	114 Fl (289)	115 Uup	116 Lv (293)	117 Uus	118 Uuo

järjestysluku
kemiallinen merkki
atomimassa

1
H
1,008

atomnummer
kemiskt tecken
atommassa

Lantanoidit/ lantanoider	57 La 138,91	58 Ce 140,12	59 Pr 140,91	60 Nd 144,24	61 Pm (145)	62 Sm 150,36	63 Eu 151,96	64 Gd 157,25	65 Tb 158,93	66 Dy 162,50	67 Ho 164,93	68 Er 167,26	69 Tm 168,93	70 Yb 173,05	71 Lu 174,97
Aktinoidit/ aktinoider	89 Ac (227)	90 Th 232,04	91 Pa 231,04	92 U 238,03	93 Np (237)	94 Pu (244)	95 Am (243)	96 Cm (247)	97 Bk (247)	98 Cf (251)	99 Es (252)	100 Fm (257)	101 Md (258)	102 No (259)	103 Lr (262)